

Defensie Ondersteuningscommando
Ministerie van Defensie

GEVARIIEERD
PROGRAMMA
ROND
HET THEMA

Eureka!

museum bronbeek

WEEK VD
KOLONIALE
GESCHIEDENIS

MND VD
GESCHIE
DENIS

Wijzigingen voorbehouden.
Raadpleeg voor de actuele info
www.bronbeek.nl
of scan de QR code:

1 t/m 8 oktober 2023

Museum Bronbeek Velperweg 147 | 6824 MB Arnhem | www.bronbeek.nl

Zondag 1 oktober

Lezing

Berthe Hoola van Nooten (1817–1892)

Na ruim tien jaar onderzoek ronden David Coppoolse en Marcel van Dorst hun biografie af van de negentiende-eeuwse natuuronderzoekster Berthe Hoola van Nooten. Op zondag 1 oktober geven zij voor het eerst een sneak preview van dit bijzondere project met veel uniek beeldmateriaal. Mis deze kans niet!

De Utrechtse amateurbotanica Berthe Hoola van Nooten is de maakster van een van de mooiste Indische florilegia (letterlijk: bloemlezingen) uit de negentiende eeuw: *Fleurs, fruits et feuillages choisis de la flore et de la pomone de l'île de Java*. Berthe werd in 1817 in Utrecht geboren als Bartha Hendrica Philippina van Dolder. Ze groeide op in Wageningen, waar ze op jonge leeftijd haar beide

ouders verloor. In 1838 trouwde ze met Dirk Hoola van Nooten. Met hem reisde ze naar Suriname, om rond 1845 de overtocht te maken naar New Orleans, waar ze samen een meisjesschool opzetten. Daar kwam hij onverwacht te overlijden aan de gele koorts. Na vele omzwervingen reisde Berthe met haar vijf kinderen in 1855 op verzoek van

Citrus sarcodactylis Hort. Bog. (collectie David Apollonius Coppoolse).

Portret Berthe Hoola van Nooten door M. Calisch (collectie Tropenmuseum, Nationaal Museum van Wereldculturen, TM nr. 5575-1).

David Apollonius Coppoolse (links) en Marcel van Dorst.

haar halfbroer Vincent van Dolder naar Batavia, Java. Daar zette ze meisjesscholen op. Inmiddels zonder geld, begon ze rond 1860 in opdracht van het Indische gouvernement met het tekenen van planten uit de tuin van Buitenzorg. Veertig van die tekeningen kwamen terecht in het florilegium, dat in tien afleveringen en in meerdere edities te Brussel zou verschijnen. Haar biografie wil een kleurrijk beeld schetsen van het leven en de lotgevallen van Berthe, zoals die in de loop der jaren in ontelbare fragmenten zijn verzameld. Haar tijd komt aan bod, de verhoudingen tussen vrouwelijke en mannelijke kunstenaars, de koloniale slavernij, net als de ontstaans- en drukgeschiedenis van haar spectaculaire florilegium en de ontvangst daarvan.

David Apollonius Coppoolse (1960) heeft klassieke piano gestudeerd aan het conservatorium van Utrecht. Zijn hele leven is hij al gepassioneerd door boeken en natuurhistorie. Inmiddels heeft hij een bescheiden bibliotheek over deze onderwerpen opgebouwd, waardoor hij ook het werk van Berthe Hoola van Nooten heeft leren kennen.

Marcel van Dorst (1967) heeft fysische geografie gestudeerd in Utrecht en kwam David in 2012 tegen. Ze bleken al snel dezelfde passie voor boeken en natuur te delen. Samen zijn ze op zoek gegaan naar meer informatie over de fascinerende en tot nu toe vrijwel onbekende Berthe Hoola van Nooten.

Datum en tijd: zondag 1 oktober van 13:30 tot 15:30 uur

Plaats: Museum Bronbeek, Indische Zaal, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem

Toegang: gratis. Let op: **reserveer** voor 27 september via loket.bronbeek@mindef.nl en o.v.v. Berthe Hoola van Nooten.

Nu u toch op Bronbeek bent: wilt u voor of na deze middag nog heerlijk Indisch eten in de Kumpulan? Vergeet dan niet te reserveren via: kumpulan.nl.

Dinsdag 4 oktober

Documentaire en discussie Kamp Jodensavanne in Suriname

Op woensdag 4 augustus om 19.30 uur is in LUX-Nijmegen de documentaire *Koninkrijk in Wereldoorlog* te zien. De avond wordt in het kader van de Week van de Koloniale Geschiedenis georganiseerd door IndoFILMcafé en Museum Bronbeek. Aanwezig zijn de filmmakers Dorna van Rouveroy van Nieuwaal en Ruud den Drijver, zodat er na afloop gelegenheid tot vragen en discussie is.

In januari 1942 werden 146 Nederlandse mannen in Nederlands-Indië opgepakt en vervoerd naar De Jodensavanne, een plantage in Suriname. Ze zouden lid zijn van de Indische NSB. De groep was een mengeling van NSB-ers en willekeurig opgepakte mannen. De documentaire *Koninkrijk in Wereldoorlog* toont een zoektocht langs monumenten uit die tijd en interviews met betrokkenen. Na afloop van de vertoning is er een Q&A met de makers van de documentaire, Dorna van Rouveroy van Nieuwaal en Ruud den Drijver.

Dorna van Rouveroy van Nieuwaal is regisseur en producent. Ze werd geboren in Indonesië en groeide op in Nederland. Haar Canadese vader Robert bracht haar de liefde voor film bij en na de Nederlandse Film en TV Academie deed ze nog een postdoctoraal jaar

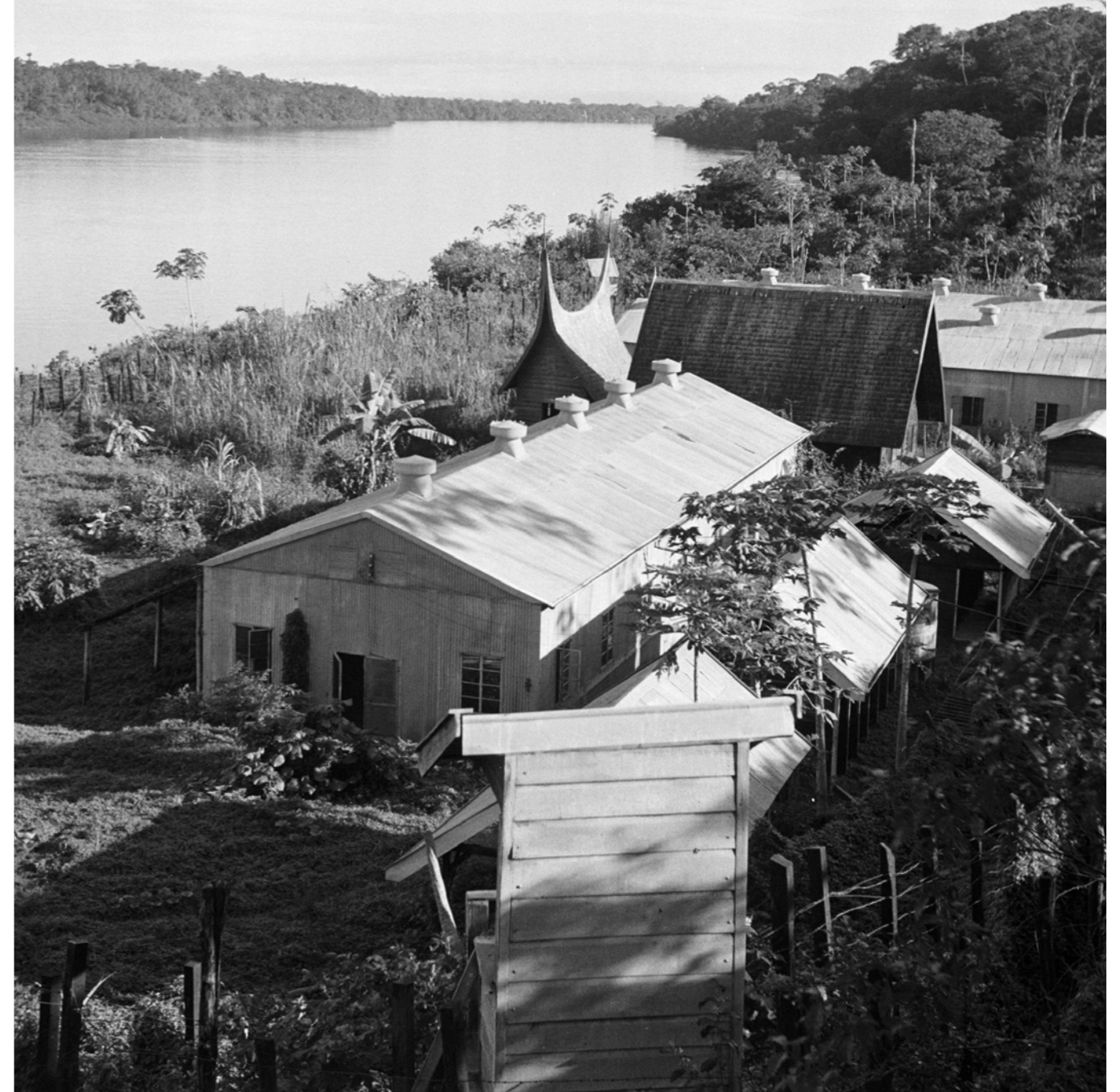
aan het American Film Institute in Los Angeles. Ze regisseerde diverse documentaires, met name over koloniale onderwerpen, en twee speelfilms, schreef (mee aan) zeven scenario's voor speelfilms en (co) produceerde korte animatiefilms die regelmatig werden bekroond, waaronder een speciale juryprijs in Tribeca.

Ruud den Drijver is producent, regisseur en auteur. Hij studeerde aan New York University, School of the Arts en BRT Television, afdeling Drama, en heeft zes bioscoopfilms geproduceerd, waaronder het meermalen bekroonde *Lijmen/Het been*. Als

producent en regisseur van de korte animatiefilm *Topor et moi* won hij de juryprijs van Tribeca. Tevens produceerde hij *Seventeen*, de Nederlandse inzending voor de Oscars 2005.

De voormalige plantage Jodensavanne aan de Surinamerivier in Suriname in 1947. Foto: foto Willem van de Pol (Nationaal Archief).

Datum en tijd: woensdag 4 oktober van 19:30 tot 21:30 uur

Plaats: IndoFILMcafé vindt plaats in LUX-Mariënborg, Mariënborg 38-39, 6511 PS Nijmegen

Toegang: 11,00 euro. Tickets: www.lux-nijmegen.nl

Meer info: www.bronbeek.nl

Contact: www.indofilmcafe.nl

Donderdag 5 oktober

Lezing over Jaap Gravenberch Een Surinamer in Indonesië

Centraal in deze lezing staat de Surinaamse KNIL-soldaat Jaap Gravenberch (1899-1986). Als achterkleinkind van de vrijgekochte slaaf en arts Adolf Gravenberch (1811-1906), stamvader van alle Gravenberchs ter wereld, reisde Jaap als militair in 1919 van Suriname naar Nijmegen en van daaruit naar Nederlands-Indië. Daar maakte hij de oorlog mee en belandde in krijgsgevangenkampen op Java, Sumatra en in Singapore. In 1947 vertrok hij met zijn gezin naar Nederland.

Er is nog weinig onderzoek gedaan naar Surinamers in dienst van het KNIL. De militaire carrière van Gravenberch biedt daarvoor prima aanknopingspunten. Zijn zwarte afkomst en levensloop op drie continenten binnen het Koninkrijk der Nederlanden biedt ook de gelegenheid voor reflecties op actuele thema's als etniciteit, identiteit en geloof. Gravenberch was zowel getuige als product van diepgravende veranderingen binnen het koninkrijk.

Spreker **Paul van der Heijden** (1964) heeft talloze artikelen, cultuurhistorische routes en boeken op zijn naam staan, variërend van de Romeinse tijd tot de Koude Oorlog. Hij was daarnaast gastconservator voor de expositie *Gevangen in Beeld. Changi door de ogen van tekenaar Henk Brouwer 1942-1945* (Museum Bronbeek, 2018).

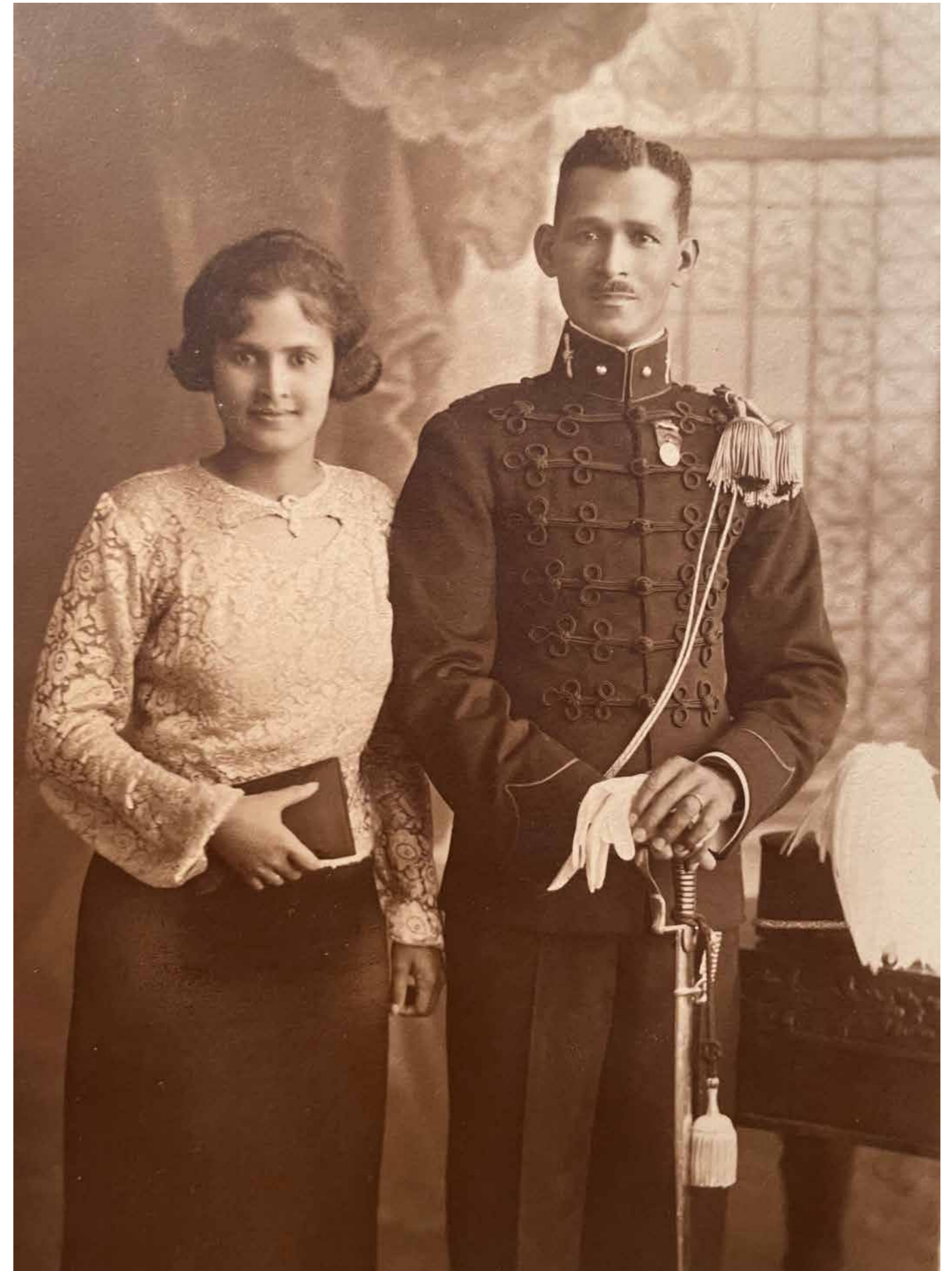
Spreker Paul van der Heijden

Datum en tijd: donderdag 5 oktober van 15:30 tot 16:30 uur

Plaats: Museum Bronbeek, Indische Zaal, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem

Toegang: gratis. Let op: **reserveer** vóór 1 oktober 2023, uitsluitend via e-mail aan loket.bronbeek@mindef.nl. Vermeld daarbij uw naam, aantal personen en 'Gravenberch lezing'.

Lunch en of diner: wilt u voor of na deze middag nog heerlijk Indisch eten in de Kumpulan? Vergeet dan niet te reserveren via: kumpulan.nl.

Jaap Gravenberch en zijn vrouw Rudi de Miranda.

Vrijdag 6 oktober

Tabee Nieuw-Guinea Docu-theater en symposium

Op vrijdagmiddag 6 oktober 2023 is in de Kumpulan van Museum Bronbeek het docu-theater *Verzoening?* te zien met aansluitend een symposium over de militaire acties in Nieuw-Guinea tijdens de laatste Nederlandse koloniale oorlog.

Tabee Nieuw-Guinea is een oral history project van Stichting Be-wonder waarbij 33 interviews de basis vormen voor docu-theater, een video-installatie en symposia. De 33 hoogstpersoonlijke verhalen geven een unieke kijk op de geschiedenis. Enkele geïnterviewden, improviserend componist Oscar Jan Hoogland, performer Betsy Torenbos, zanger/componist Robinson Jouwe en Raki Ap, staan op het toneel in het decor van de 33 interviews. Het docu-theater verhaalt over de bewogen periode rond het vertrek van Nederland uit Nieuw-Guinea (Papua) op 1 oktober 1962. De meeste van de door Stichting Be-wonder geïnterviewde mensen hebben het land toen onvrijwillig moeten verlaten. Wat doet het met je als je één, twee of zelfs drie keer moet vluchten? Kan een mens zich hiermee verzoenen?

Kijk hier de trailer van de voorstelling:

<https://youtu.be/qL1FIKHCxc0>

Programma

14:00 uur: inloop
14:30 uur: docu-theater *Verzoening?*
16:00 uur: symposium
17:00 uur: sluiting

Datum en tijd: vrijdag 6 oktober van 14:00 tot 17:00 uur

Plaats: Landgoed Bronbeek, Kumpulan, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem

Toegang: 32,50 euro voor het docu-theater en het symposium

Tickets en meer informatie:

<https://tabeenieuwguinea.nl/>

Lunch en of diner: wilt u voor of na deze middag nog heerlijk Indisch eten in de Kumpulan? Vergeet dan niet te reserveren via: kumpulan.nl.

Zaterdag 7 oktober

Sporen uit Oost en West in Arnhem Een wandeling in beeld langs koloniaal erfgoed

Presentatie door Judith Reindersma. De band van Arnhem met de voormalige Nederlandse koloniën in Oost en West is enkele honderden jaren oud. Sporen zijn echter nog overal zichtbaar. De bekendste is Bronbeek maar er zijn er nog vele meer te ontdekken, vooral als je weet waar je moet kijken.

Beeld van kasteel Zypendaal, dat ook een koloniale geschiedenis kent.

Het koloniale verleden in Arnhem is nog altijd zichtbaar en dichtbij. In haar presentatie vertelt Judith Reindersma van Museum Bronbeek meer over de koloniale sporen in Arnhem. In haar beeldlezing neemt ze je mee door de stad, langs plaatsen, straten, gebouwen en beelden met een koloniale verbinding. Soms rest niets meer dan een verhaal en een mooie afbeelding, maar vaak staan de gebouwen er nog, zij het nu met nieuwe bewoners en andere functies. Samen geven de herinneringen een beeld van onze koloniale en postkoloniale geschiedenis.

Na de lezing enthousiast geworden? Je kunt de route ook zelf lopen aan de hand van de wandelgids *Sporen uit Oost en West in Arnhem*. De gids wordt tijdens de lezing gepresenteerd en is na afloop verkrijgbaar. Programma in samenwerking met Rozet Arnhem.

Judith Reindersma is historica, expert in de Nederlandse koloniale geschiedenis en werkt als educatief medewerkster voor Museum Bronbeek.

Datum en tijd: zaterdag 7 oktober van 14.00 tot 14.30 uur

Plaats: Erfgoedcentrum in Rozet, Rozet verdieping 1, Kortestraat 16, 6811 EP Arnhem.

Toegang: gratis. Aanmelden: via www.rozet.nl.

Zondag 8 oktober

Gamelan: de geschiedenis van bijzondere muziek

Een middag over en met Indonesische gamelanmuziek

In de zomer van 1879 heeft Arnhem een bijzondere primeur. Voor het eerst horen de mensen in Nederland en Europa de bijzondere klanken van Javaanse gamelanmuziek. En ze zien voor het eerst de Javaanse dans die daarbij hoort. Zondagmiddag 8 oktober staat in het teken van die historische gebeurtenis en de muziek van de gamelan.

In 1879 komt een Indonesisch gezelschap van dertien muzikanten en twee danseressen naar Arnhem om op te treden. Vlakbij in schouwburg Musis Sacrum wordt een koloniale tentoonstelling gehouden. In samenwerking met het ministerie van Koloniën, Bronbeek, Arnhemse bedrijven en de oud-resident van Surakarta, F.N. Nieuwenhuijzen, wordt een gamelangezelschap naar Arnhem gehaald. Het gezelschap wordt begeleid door de zoon van sultan Mangkoenegoro IV van Solo, op Midden-Java. Programma in samenwerking met Rozet Arnhem.

Miniatuur gamelanspeler (collectie Museum Bronbeek).

Programma

- 13:00 uur Inloop
- 13:30 uur Opening door dagvoorzitter Hans van den Akker
- 13:35 uur Openingswoord door de huidige sultan Mangkunegaran van Solo, de prins Mangkunegoro X
- 13:45 uur Interview met Pieter Goossen, muziekbibliothecaris Rozet. Over de impact van het bezoek van het Gamelangezelschap in 1879. En over culturele muzikale verschillen en het belang van diversiteit
- 14:15 uur Speciaal optreden van gamelengroep Kusuma Budaya die haar 45-jarig bestaan viert
- 15:00 uur Sluiting

Het gamelangezelschap dat in 1879 bij de koloniale tentoonstelling in Arnhem optreedt.

Datum en tijd: zondag 8 oktober van 13.00 tot 15.00 uur

Plaats: Museum Bronbeek, Indische Zaal, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem

Toegang: gratis. Let op: **aanmelden noodzakelijk** voor 6 oktober 2023, uitsluitend via e-mail via loket.bronbeek@mindef.nl. Vergeet niet daarbij uw naam, aantal personen en 'Gamelan voorstelling' te vermelden. De middag is ook via een live-stream te volgen via www.bronbeek.nl.

Lunch en of diner: wilt u voor of na deze middag nog heerlijk Indisch eten in de Kumpulan? Vergeet dan niet te reserveren via: kumpulan.nl.

Twee gamelanmuzikanten van het gezelschap dat in 1879 in Arnhem optrad (foto: Gelders Archief 1523 - 293-0044).